

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

EUROPEJSKI TRYBUNAŁ PRAW CZŁOWIEKA

CZWARTA SEKCJA

SPRAWA ŚCIEBURA przeciwko POLSCE

(Skarga nr 39412/08)

WYROK

STRASBOURG

15 lutego 2011 r.

Wyrok ten stanie się ostateczny zgodnie z warunkami określonymi w art. 44 § 2 Konwencji. Wyrok może podlegać korekcie edycyjnej.

W sprawie przeciwko Polsce,

Europejski Trybunał Praw Człowieka (Czwarta Sekcja), zasiadając jako Izba składająca się z następujących sędziów:

Nicolas Bratza, *Przewodniczący*

Lech Garlicki,

Ljiljana Mijović,

David Thór Björgvinsson,

Ledi Bianku,

Mihai Poalelungi,

Vincent A. de Gaetano, *sędziowie,*

oraz Lawrence Early, *Kanclerz Sekcji,*

obradując na posiedzeniu zamkniętym w dniu 25 stycznia 2011 r.,

wyduje następujący wyrok, który został przyjęty w tym dniu:

POSTĘPOWANIE

1. Sprawa wywodzi się ze skargi (nr 39412/08) przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej wniesionej do Trybunału na podstawie artykułu 34 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności („Konwencja”) przez obywatela polskiego, pana Zbigniewa Ścieburę („skarżący”), w dniu 4 sierpnia 2008 r.

2. Skarżący był reprezentowany przez pana M. Burdę, adwokata prowadzącego praktykę w Krakowie. Rząd polski („Rząd”) reprezentowany był przez swojego Przedstawiciela, pana J. Wołasiewicza z Ministerstwa Spraw Zagranicznych.

3. Skarżący w szczególności podniósł zarzut, że czas trwania jego tymczasowego aresztowania przekroczył „rozsądny termin” w rozumieniu artykułu 5 § 3 Konwencji, co stanowiło ingerencję w jego życie prywatne i rodzinne.

4. W dniu 12 października 2009 r. Przewodniczący Czwartej Sekcji Trybunału zdecydował o zakomunikowaniu skargi Rządowi.

FAKTY

I. OKOLICZNOŚCI SPRAWY

5. Skarżący urodził się w 1971 roku i mieszka w Krakowie.

6. W dniu 14 stycznia 1999 r. przeciwko skarżącemu wniesiono oskarżenie. Skarżący był podejrzany o wielokrotny rabunek z bronią w

ręku, popełniony w ramach działań zorganizowanej grupy przestępczej. W tym czasie skarżący ukrywał się.

7. W dniu 29 stycznia 1999 r. władze polskie wydały nakaz aresztowania skarżącego. Po trwających wiele miesięcy poszukiwaniach, w dniu 23 października 2001 r. skarżący został ostatecznie zatrzymany w Hiszpanii i odesłany do aresztu.

8. Następnie podjęto działania mające na celu doprowadzenie do ekstradycji skarżącego i w dniu 21 października 2002 r. władze hiszpańskie przekazały go Polsce.

9. W dniu 24 października 2002 r. Sąd Rejonowy w Katowicach orzekł dalszym stosowaniu tymczasowego aresztowania wobec skarżącego, w oparciu o uzasadnione podejrzenie, iż popełnił zarzucane mu czyny. Sąd uznał, iż tymczasowe aresztowanie skarżącego jest konieczne, by zapewnić właściwy przebieg postępowania ze względu na ryzyko, iż skarżący mógłby fałszować dowody i nakłaniać świadków do składania fałszywych zeznań lub ponownie się ukrywać (uprzednio ukrywał się w Hiszpanii). Sąd wskazał także na surowość przewidywanej kary oraz fakt, że skarżący był aktywnym członkiem zorganizowanej grupy przestępczej.

10. Sąd Okręgowy w Katowicach nie uwzględnił zażalenia skarżącego na postanowienie o tymczasowym aresztowaniu w dniu 23 grudnia 2002 r. Analogicznie, dalsze zażalenia na postanowienia o przedłużeniu tymczasowego aresztowania oraz wszelkie kolejne, liczne wnioski o uchylenie środka zapobiegawczego oraz zażalenia na postanowienia o nieuwzględnieniu wniosków o uchylenie środka zapobiegawczego pozostawały bez rezultatu. We wnioskach i zażaleniach skarżący wskazywał na przyczyny o charakterze osobistym, szczególnie słabe zdrowie, podkreślając fakt zakażenia wirusem HCV.

11. W okresie trwania dochodzenia tymczasowe aresztowanie skarżącego było kilkakrotnie przedłużane, mianowicie na mocy postanowień Sądu Okręgowego w Katowicach z dnia 16 stycznia, 20 marca i 8 września 2003 r., 16 stycznia i 20 września 2004, 14 stycznia, 6 czerwca i 14 listopada 2005 r., 24 kwietnia i 20 października 2006 r. oraz postanowień Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 8 sierpnia 2007 r. i 6 lutego 2008 r. We wszystkich postanowieniach dotyczących tymczasowego aresztowania władze wielokrotnie wskazywały na pierwotne podstawy tymczasowego aresztowania skarżącego. Ponadto, władze podkreślały istnienie poważnego podejrzenia, że skarżący popełnił zarzucane mu czyny, co potwierdzał obszerny materiał dowodowy uzyskany od świadków i biegłych. Wskazywały także na wagę zarzucanych czynów oraz fakt, iż skarżący poszukiwany był listem gończym.

12. W dniu 3 marca 2003 r. Prokurator Okręgowy złożył do Sądu Okręgowego w Częstochowie akt oskarżenia. Skarżącemu zarzucono m.in. wielokrotne dokonanie rabunku z bronią w ręku w ramach zorganizowanej grupy przestępczej.

13. W dniu 27 marca 2003 r. Sąd Okręgowy w Częstochowie zwrócił się z wnioskiem do Sądu Najwyższego o przekazanie sprawy do Sądu Okręgowego w Katowicach. Sąd podkreślił specyficzny charakter sprawy, wymagający zastosowania szczególnych środków bezpieczeństwa oraz specyficznych rozwiązań organizacyjnych. W dniu 14 maja 2003 r. Sąd Najwyższy przychylił się do wniosku.

14. W okresie między 18 listopada 2002 r. a 16 września 2005 r. skarżący odbywał karę pozbawienia wolności orzeczoną w odrębnym postępowaniu karnym (na mocy wyroku Sądu Rejonowego w Krakowie z dnia 23 lutego 1998 r.).

15. W dniu 14 kwietnia 2008 r. Sąd Okręgowy w Katowicach przychylił się do wniosku skarżącego o zwolnienie za poręczeniem majątkowym. W dniu 16 kwietnia 2008 r. skarżący został zwolniony i wpłacił poręczenie majątkowe w wysokości 350.000 złotych.

16. Wydaje się, iż postępowanie karne nadal się toczy.

II. WŁAŚCIWE PRAWO KRAJOWE I PRAKTYKA

17. Właściwe prawo krajowe i praktyka odnośnie tymczasowego aresztowania, podstaw przedłużenia, zwolnienia z aresztowania i zasad rządzących pozostałymi środkami zapobiegawczymi wskazano w wyrokach Trybunału w sprawach *Golek przeciwko Polsce*, nr 31330/02, §§ 27-33 z dnia 25 kwietnia 2006 r. i *Celejewski przeciwko Polsce*, nr 17584/04, §§ 22-23, z dnia 4 sierpnia 2006 r.

PRAWO

I. ZARZUT NARUSZENIA ARTYKUŁU 5 § 3 KONWENCJI

18. Skarżący podniósł zarzut przewlekłego stosowania tymczasowego aresztowania, zgodnie z artykułem 5 § 3 Konwencji, który we właściwym zakresie stanowi, co następuje:

„Każdy zatrzymany lub aresztowany zgodnie z postanowieniami ustępu 1 lit. (c) niniejszego Artykułu... ma prawo być sądzony w rozsądnym terminie albo zwolniony na czas postępowania. Zwolnienie może zostać uzależnione od udzielenia gwarancji zapewniających stawienie się na rozprawę.”

19. Rząd zakwestionował ten zarzut.

A. Dopuszczalność skargi

20. Trybunał stwierdza, iż skarga jest nie jest oczywiście bezzasadna w rozumieniu artykułu 35 § 3 Konwencji. Trybunał zauważa ponadto, że nie jest ona niedopuszczalna z jakichkolwiek innych przyczyn, musi zatem zostać uznana za dopuszczalną.

B. Meritum skargi

1. Okres podlegający ocenie

21. Tymczasowe aresztowanie skarżącego rozpoczęło się w dniu 24 października 2002 r. na mocy postanowienia wydanego przez sąd i trwało do dnia 16 kwietnia 2008 r., kiedy skarżący został zwolniony za kaucją.

22. Jednakże, w okresie od dnia 18 listopada 2002 r. do dnia 16 września 2005 r. skarżący odbywał karę pozbawienia wolności orzeczoną w odrębnym postępowaniu karnym. Zgodnie z postanowieniami artykułu 5 § 1 (a) okres ten należy odliczyć od okresu tymczasowego aresztowania skarżącego zgodnie z postanowieniami artykułu 5 § 3.

A zatem okres podlegający ocenie obejmuje dwa lata i osiem miesięcy.

2. Oświadczenia stron

(a) Rząd

23. W pierwszej kolejności Rząd oświadczył, iż łączny okres tymczasowego aresztowania skarżącego był uzasadniony ze względu na specyficzny charakter i złożoność sprawy, wymagającej przeprowadzenia obszernego postępowania dowodowego. W związku z powyższym Rząd podkreślił w szczególności, iż sprawa dotyczy przestępczości zorganizowanej. W sprawach tego typu stała kontrola i ograniczenie kontaktów oskarżonych między sobą oraz z innymi osobami są niezbędne, aby uniknąć ukrywania się, fałszowania dowodów lub wywierania wpływu na świadków. A zatem długie okresy tymczasowego aresztowania były uzasadnione. W dalszej kolejności Rząd zwrócił uwagę na wagę zarzuconych skarżącemu czynów oraz istnienie wysokiego prawdopodobieństwa, iż popełnił on zarzucane czyny. Wreszcie, Rząd stwierdził, że nie należy pomijać faktu, iż przed zatrzymaniem skarżący ukrywał się i był poszukiwany listem gończym.

(b) Skarżący

24. Skarżący oświadczył, że przy rozpoznaniu jego sprawy sąd nie dochował należytej staranności. Skarżący podkreślił ponadto, iż po upływie pewnego czasu pierwotnie podane podstawy tymczasowego aresztowania nie stanowiły już wystarczającego uzasadnienia dla dalszego stosowania

tego środka. Wreszcie skarżący stwierdził, że okres odbywania kary więzienia nie powinien zostać odliczony od łącznego okresu tymczasowego aresztowania. Skarżący utrzymuje, iż ze względu na fakt nieprzerwanego aresztowania nie mógł korzystać z przywilejów należnych zwykłym więźniom, m.in. nie miał możliwości nauki i dostępu do zewnętrznej linii telefonicznej; podobnie nie miał prawa do intymnych kontaktów z żoną.

3. Ocena Trybunału

(a) Zasady ogólne

25. Trybunał przypomina, iż zasady ogólne dotyczące prawa „do procesu w rozsądnym terminie lub zwolnienia na czas postępowania”, gwarantowanego zgodnie z artykułem 5 § 3 Konwencji zostały przedstawione w poprzednich wyrokach Trybunału (zob. m.in. *Kudła*, cytowany powyżej § 110 i następne, oraz *McKay przeciwko Zjednoczonemu Królestwu* [GC], nr 543/03, §§ 41-44, ECHR 2006 r.-..., z dalszymi odniesieniami).

(b) Zastosowanie zasad do faktów sprawy

26. Decyzje władz dotyczące tymczasowego aresztowania, prócz uzasadnionego podejrzenia względem winy skarżącego, oparto głównie na trzech podstawach, mianowicie (1) wadze zarzucanych czynów, (2) wysokości kary, której skarżący podlegał; (3) konieczności zapewnienia właściwego przebiegu postępowania, przy uwzględnieniu ryzyka, iż skarżący może fałszować dowody lub ukrywać się. Odnośnie ostatniej wymienionej kwestii, władze podkreśliły, iż przed tymczasowym aresztowaniem skarżący poszukiwany był listem gończym.

27. Skarżącemu zarzucono wielokrotne popełnienie rabunku z bronią w rękę w ramach zorganizowanej grupy przestępczej (zob. § 6 i § 12 powyżej).

W opinii Sądu fakt, iż sprawa dotyczy członka grupy przestępczej należy uwzględnić przy ocenie spełnienia wymogów artykułu 5 § 3 (zob. *Bąk przeciwko Polsce*, nr 7870/04, § 57, 16 stycznia 2007 r.).

28. Trybunał przyjmuje, iż uzasadnione podejrzenie popełnienia przestępstwa przez skarżącego mogło początkowo wymagać tymczasowego aresztowania. Podobnie, potrzeba pozyskania obszernych dowodów oraz zapewnienia właściwego przebiegu postępowania, w szczególności procesu pozyskiwania zeznań świadków, stanowiły zasadną podstawę początkowego aresztowania skarżącego.

29. Istotnie, w sprawach tego rodzaju, dotyczących zorganizowanych grup przestępczych, ryzyko, że tymczasowo aresztowany w przypadku zwolnienia może wywierać nacisk na świadków lub pozostałych współoskarżonych lub w inny sposób utrudniać postępowanie jest z uwagi na charakter sprawy często bardzo wysokie (zob. *Gładczak przeciwko*

Polsce, nr 14255/02, § 55, 31 maja 2007 r.). Ponadto, zdaniem władz prawdopodobieństwo nałożenia na skarżącego surowej kary pociągało za sobą domniemanie zakłócania przez skarżącego prawidłowego toku postępowania. W związku z powyższym sąd miał prawo uznać, iż istnieje znaczące ryzyko prób unikania rozpraw ze strony skarżącego, szczególnie ze względu na prawdopodobną karę pozbawienia wolności w wysokim wymiarze. Jednakże Trybunał przypomina, iż waga zarzucanych czynów lub surowość kary nie mogą same w sobie uzasadniać długotrwałego aresztowania tymczasowego (zob. *Michta przeciwko Polsce*, nr 13425/02, §§ 49, 4 maja 2006 r.).

W związku z powyższym, Trybunał musi zbadać, czy sądy krajowe przedstawiły inne ważne podstawy uzasadniające długotrwałe pozbawienie skarżącego wolności.

30. Odnośnie ryzyka ukrywania się, Trybunał zauważa, iż skarżący ukrywał się w Hiszpanii i był poszukiwany na mocy nakazu aresztowania, zanim został poddany ekstradycji do Polski (zob. §§ 6-9 i 11 powyżej). Powyższe stanowiło okoliczność obciążającą, uzasadniającą postanowienia sądów o dalszym przedłużaniu tymczasowego aresztowania, gdyż ryzyko ukrywania się skarżącego było wyjątkowo wysokie. Zdaniem Trybunału, okoliczność ta może uzasadniać stosunkowo długi okres tymczasowego aresztowania. Sądy krajowe były zatem uprawnione do poważnego podejrzenia, iż - po uwolnieniu – skarżący ponownie będzie się ukrywać. W związku z powyższym Trybunał jest przekonany, iż niebezpieczeństwo ukrywania się stanowiło, przy uwzględnieniu szczególnych okoliczności przedmiotowej sprawy, właściwą i wystarczającą podstawę oddalenia wniosków skarżącego o zwolnienie (zob. *mutatis mutandis*, *Van der Tang przeciwko Hiszpanii*, wyrok cytowany powyżej, str. 19-20, §§ 64-67).

31. Biorąc pod uwagę powyższe stwierdzenia oraz fakt, że sądy stały przed wyjątkowo trudnym zadaniem rozpoznawania sprawy dotyczącej zorganizowanej grupy przestępczej, Trybunał stwierdza, iż podstawy wskazane przez władze krajowe mogły stanowić uzasadnienie całości przedmiotowego okresu tymczasowego aresztowania.

32. Trybunał upewni się, czy przy rozpatrywaniu sprawy skarżącego władze zachowały należyłą staranność zgodnie z postanowieniami artykułu 5 § 3 (zob. *McKay*, cytowany powyżej, § 44). W związku z powyższym, Trybunał zauważa, iż po już długotrwałym śledztwie rozpoczętym w dniu 14 stycznia 1999 r., rozprawa rozpoczęła się dopiero w dniu 3 marca 2003 r., przy czym ważnym powodem był fakt, iż skarżący pozostawał w ukryciu. Ponadto, Trybunał zauważa trudności związane z rozpoznawaniem sprawy dotyczącej zorganizowanej grupy przestępczej, co potwierdziły także istotne okoliczności, takie jak podjęcie szczególnych środków bezpieczeństwa czy zapewnienie specyficznych rozwiązań organizacyjnych (zob. § 13 powyżej).

33. Zważywszy na okoliczności Trybunał stwierdza, iż przy rozpoznawaniu sprawy skarżącego władze dochowały należytej staranności.

34. Uwzględniając powyższe oraz kryteria ustalone w orzecznictwie dotyczącym spraw podobnego rodzaju Trybunał stwierdza, iż tymczasowe aresztowanie skarżącego nie przejawia oznak naruszenia wymogu „rozsądnego terminu” wynikającego z postanowień artykułu 5 § Konwencji.

35. Nie nastąpiło zatem naruszenie artykułu 5 § Konwencji.

II. POZOSTAŁE DOMNIEMANE NARUSZENIA KONWENCJI

36. Skarżący złożył także ogólną skargę, stwierdzając, iż przedłużone ograniczenie wolności stanowiło naruszenie jego prawa do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego zapewnionego artykułem 8 Konwencji, który we właściwej części stanowi, co następuje:

“Każdy ma prawo do poszanowania swojego życia rodzinnego i prywatnego (....)”

37. Trybunał stwierdza, iż skarżący nie przedstawił uzasadnienia skargi w tym zakresie.

38. Trybunał uznaje, iż w tej części skarga jest oczywiście bezzasadna i musi zostać odrzucona zgodnie z postanowieniami artykułu 35 § 3 i § 4 Konwencji.

Z TYCH PRZYCZYN TRYBUNAŁ JEDNOGŁOŚNIE

1. *Uznaje* skargę dotyczącą długości tymczasowego aresztowania za dopuszczalną, a pozostałą część skargi za niedopuszczalną;
2. *Uznaje*, że doszło do naruszenia artykułu 5 § 3 Konwencji.

Sporządzono w języku angielskim i obwieszczono na piśmie w dniu 15 lutego 2011, zgodnie z artykułem 77 § 2 i § 3 Regulaminu Trybunału.

Lawrence Early
Kancierz

Nicolas Bratza
Przewodniczący